אֲבָל הַקּוֹבְרִים שֶׁצְּרִיכִים לְקָבְרוֹ, * אִם אִי אֶפְשָׁר (יד) (לט) מַתִּירִים לָהֶם בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי (מ) לִרְכֹּב עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה: ח [פ]אִם נוֹדַע לִבְנֵי עִיר אַחַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל מֵת רָחוֹק מִשָּׁם אַרְבָּעָה אוֹ חֲמִשָּׁה יָמִים (מא) וְלֹא נִתַּן לִקְבוּרָה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַגִּיעַ לוֹ עַד לְאַחַר הַמּוֹעֵד * מֻתָּר (טו) לָצֵאת לַדֶּרֶךְ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי כְּדֵי (מב) לְמַהֵר קְבוּרָתוֹ. הַגָּהּ: (מג) וּמֻתָּר לְהָבִיא מֵת בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי מִחוּץ לְתְחוּם הָעִיר לִקְבוֹרוֹ בְּקִבּוּרַת יִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה אָפְשָׁר לִקְבְרוֹ (טז) בְּמְקוֹמוֹ (בית יוסף (ד״ס כמנ הרשב״ם)

בשם תשובת רשב״א (מ״ע סי׳ רעד): [צ]תִּינוֹק שֶׁמֵּת בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים, (מה) אִם גָּמְרוּ שְׁעָרוֹ וְצִפָּרְנָיו הוּא בְּחִזְקַת בֶּן קַיָּמָא (מו) וְדִינוֹ כְּמֵת (יז) [יז] גָּדוֹל אַף עַל פִּי שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים אִם כָּלוּ לוֹ חֳדָשָׁיו, (מז) דְּרֵב נָשִׁים יוֹלְדוֹת וְלֵד קַיָּמָא: י [*] (מח) [ק]נְפָלִים שֶׁנִּהֲגוּ לְהַסִּיר עָרְלָתָן בְּצְרוֹר אֶבֶן אוֹ

פ (הַרְשָׁבָּ״א) [הַרְשָׁבָּ״ץ] בְּתְשׁוּבָה (ח״א סי׳ כב).
צ טוּר בְּשֵׁם הָרַב ר׳ יַעֲקֹב בֶּן הָרַב ר׳ יִצְחָק הַלֵּבְן וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה מעשה שפחה).
ק הַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי בְּפֶרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת מְילָה (אות י).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שְׁנִקַּב בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכִפַּיתִי עָלָיו עֲפַר הַקְּבוּרָה עִם כִּי לֹא הָיִיתִי מְחֻבֶּרֶת הַקְּבָרִנִים, דְּלֹא גָּרַע מִלְמֵינוּ לֵיהּ אַפֹּא. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: ט [יז] גָּדוֹל. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב, וְכֵן כְּתַב בְּבֵ״ח הַחֲדָשׁוֹת סִימָן ח׳ שָׁאֵין קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְיֵשׁ לְשָׁהוֹתוֹ עַד לְמָחָר. וּבְתְשׁוּבָת צְבִי (סי׳ כז) כָּתַב בְּדִין קְבוּרַת נְפָלִים בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אִם לֹא גָּמְרוּ סִימָנִים יֵשׁ לְהַחְמִיר, וּבְגָמְרוּ סִימָנִים אֵין לְהַחְמִיר בְּקִבּוּרָה לְדִידָן שֶׁכָּל מְלָאכָה דְּאוֹרַיְיתָא עוֹשִׂין עַל יְדֵי אֵינוּ יְהוּדִי, וְיֵשׁ לוֹמַר לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם סִימָן שי״א (ס״ק יג) מְשׁוּם כְּבוֹד הַמֵּת אֵין לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אֵינוּ יְהוּדִי וּבִנְפָלִים לֵיכָא כְּבוֹד הַמֵּת, וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ שֶׁאִם רוֹצֶה לִקְבֹּר עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁפִּיר דָּמֵי לִדִידָן, עַיֵּן שָׁם: י [בשו״ע] נְפָלִים כו׳. עַיֵּן בְּמַגֵּן אַבְרָהָם (סק״כ) שֶׁהוֹכִיחַ [שֶׁחִיפּוּשׁ] לִקְבֹּר נְפָלִים וְעוֹבֵר עַל לֹא תַלִּין. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן סִימָן כ״ג דְּיֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה מֵהַתּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב

בַּאֵר הַיטֵב

לַיְלָךְ בִּסְפִינָה. כְּגוֹן הַגְּדוֹלָה (הגב״י), מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז): (יד) מַתִּירִים. וּמִיהוּ לֹא יִרְכְּבוּ בְּעִיר מִפְּנֵי הָאֱמֶת (שְׁיָרִי) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (שם), מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז), וְעַיֵּן ט״ז (סק״ד): ח (טו) לָצֵאת. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז) שֶׁהָעֲלָה דְּאִם אֵינוֹ מוּטָל בְּשָׁדֶה שֶׁאֵין לְחֹשׁ שֶׁיֹּאכְלוּהוּ הַכֶּלְבִים, אָסוּר, עַיֵּן שָׁם: (טז) בִּמְקוֹמוֹ. (יט של שלמה פ״א סי׳ יג) כָּתַב דַּוְקָא הֵיכָא דְּלֹא כָּבַר בַּמָּקוֹם שֶׁנִּטְּמְרוּ אֲבָל אִם יֵשׁ שָׁם קֶבֶר אֶלָּא שֶׁעֲשָׂה צוָּאָה שֶׁיּוֹלִיכוּהוּ לִקְבְרֵי אֲבוֹתָיו אֵין זֶה כְּבוֹדוֹ לְחַלֵּל יוֹם טוֹב, וְאִם יֵשׁ חֵשֶׁשׁ שֶׁיִּסְרִיחַ קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּמְקוֹמוֹ וְלֹא שְׁמָעִינַן לְצַוָּאָתוֹ, וְאִי לֵיכָא חֵשֶׁשׁ זֶה מוֹלִיכִין אוֹתוֹ וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ אֶחָד יוֹם טוֹב בְּמָקוֹם צַוָּאָתוֹ, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן סְעִיף קָטָן ו׳: ט (יז) גָּדוֹל. וּבְיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (שם סי׳ י) פָּסַק דְּאֵין קוֹבְרִין אוֹתוֹ תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יט):

בְּאוּר הֲלָכָה

ז * אִם אִי אֶפְשָׁר וְכוּ׳. עַיֵּן בְּטַ״ז (סק״ד) דְּרְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ לָהֶם טִרְחָה קְצָת לַיְלָךְ בָּרֶגֶל וְשָׁרִי, וְאָזַל לְשִׁיטָתֵיהּ שֶׁכָּתַב בִּתְחִלָּה שֶׁעִקַּר דִּין הַמְחַבֵּר מְגֻמְגָּם אָצְלוֹ עַיֵּן שָׁם. אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו) וְאַלְיָה רַבָּה (ס״ק יח) דְּמְשׁוּם זִילּוּתָא דְּיוֹם טוֹב הוּא אֵין לְהַתִּיר בְּרֵכִיבָה אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ טִרְחָ גָּדוֹל לַיְלָךְ בָּרֶגֶל, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר נְהַר שָׁלוֹם (סק״ה) וְהַגְּרַ״ז (סט״ו):

ח * מֻתָּר לָצֵאת לַדֶּרֶךְ וְכוּ׳. וּבַהַגָּ״ה וּמֻתָּר לְהָבִיא מֵת וְכוּ׳. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם סְעִיף קָטָן ו״ז שֶׁהֲבִיא רַיב״ש (סי׳ קטז) הַחוֹלֵק בָּזֶה וּמְשׁוּם דְּהָא אֵין עוֹשִׂין אָרוֹן אֶלָּא עִם הַמֵּת בָּתְחִלָּה וְכָל שֶׁכֵּן כָּאן שֶׁהָרוֹאֶה יֹאמַר שֶׁהוֹלֵךְ לְצָרְכּוֹ. וְהִשִּׂיג הַמָּגֵן אַבְרָהָם עַל זֶה דְּהָא מְבֹאָר שָׁם דִּבְדָבָר מְפֻרָסָם שָׁרֵי (וּפֵרֵשׁ בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל שֶׁכֵּיוָן שֶׁהַגַּד לָהֶם מִפִּי מַגִּידִים אֲחֵרִים אִם כֵּן הֲרֵי הַדָּבָר מְפֻרְסָם) וְגַם אֵין לְחֹשׁ שֶׁיִּתְפַּזְעוּ בָּהֶן יְהוּדִים בַּדֶּרֶךְ דְּבְיוֹם טוֹב אֵין מְצוּיִין עוֹבְרֵי דְּרָכִים יְהוּדִים, מִיהוּ אִם אֵין מֵשִׂיג עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה אֶלָּא בַּבַּיִת יֵשׁ לְהַחְמִיר. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַנָּה הַמָּגֵן אַבְרָהָם קִצֵּר מְאֹד וְגַם סָתַר אֶת דִּבְרֵי עַצְמוֹ, שֶׁבְּסְעִיף קָטָן ז׳ כָּתַב דַּהֲלִיכָה חוּץ לְתְחוּם דְּמֵי לְקִצִּיצַת אֲרָזִים דְּאִסּוּר אַף בְּאָדָם מְפֻרְסָם, גַּם עָצָם הַסָּבָרָא שֶׁל מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל אֵינוֹ בְּרוּר שֶׁהֲרֵי הַרַיב״ש הֵבִיא בִּתְשׁוּבָה זוֹ דֵּינָא דְּאָדָם מְפֻרְסָם וְלֹא נָחַת לְזֶה לוֹמַר דְּכָאן נָמֵי הֲוֵי כְּאָדָם מְפֻרְסָם, וְגַם הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּעַצְמוֹ כָּתַב בְּסְעִיף קָטָן ז׳ דְּאִם בְּמְקֹרָה נִתְפַּרְסָם לְאוֹ כְּלוּם הוּא. וְאַפְלוּ נֵימָא דְּכוֻנַּת הַמָּגֵן אַבְרָהָם הוּא כְּפִשׁוּטוֹ מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּמוֹעֲטִים אֲנַחְנוּ בָּעוֹנוֹתֵינוּ דֵּין שָׁלְנוּ כְּאָדָם מְפֻרְסָם וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, מִכָּל מָקוֹם קַשְׁיָא הָרִאשׁוֹנָה בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת דְּהָא בְּקִצִּיצַת אֲרָזִים לֹא מְהַנֵּי מֵת מִפְּרָסָם וְכֵן הֲרֵיב״ש בְּזֶה וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם לְהַדְיָא וּכְמוֹ שֶׁהָעֲתִיק גַּם הַמָּגֵן אַבְרָהָם עוֹד דְּהוֹלֵךְ לְצָרְכּוֹ וְהֵיינוּ טַעֲמָא דְּקִצִּיצַת אֲרָזִים גַּם כֵּן. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם עוֹד דְּאֵין לְחֹשׁ שֶׁיִּפְגְּעוּ בָּהֶם יְהוּדִים דְּאֵין מְצוּיִין עוֹבְרֵי דְּרָכִים גַּם כֵּן קָשֶׁה מִסְּעִיף קָטָן הַנַּ״ל. וְהִנֵּה אַחַר כָּךְ מְצָאתִי שֶׁהַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו (סי״ד) הִקְשָׁה גַּם כֵּן מִסְּעִיף זֶה עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁכְּסְעִיף קָטָן ז׳, וְתֵרַץ כֵּיוָן דְּהַמֵּת מֻטָּל בְּבִזָּיוֹן בַּשָּׂדֶה הַקְלוּ טְפֵי. וּלְפָלָא שֶׁהֲרֵי סְעִיף זֶה הַמְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה נשאל הריב״ש) יִרְאֶה שֶׁהוּא נוֹטֵעַ מִדִּבְרֵי הַמַּשְׂבִּ״ם שֶׁהִשִּׂיג עַל מַה שֶּׁנִּפְסַק בִּתְשׁוּבַת הָרַיב״ש לְהַחְמִיר בָּזֶה (עַיֵּן שָׁם כְּחֶלֶק א׳ סִימָן כ״ב) וּבִתְשׁוּבַת הָרַיב״ש הָיָה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהַמֵּת סְרוּחַ הַצְפוֹנִים בְּמְעָרָה עִם מַלְבּוּשָׁיו וּכְמוֹ שֶׁהֶעְתִּיקוּ בְּבֵית יוֹסֵף וַאֲפִלּוּ הָכִי פָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְהָקֵל. אֲכָל כַּאֲשֶׁר עִיַּנְתִּי בִּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) בְּכָל הַמְקוֹמוֹת וּבְרַיב״ש וּבְמַשְׂבִּ״ש (שָׁגַם בִּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה לֹא הֶעְתִּיק תֹּכֶן תְּשׁוּבָתוֹ) רָאִיתִי כִּי דִּינָא דְּסְעִיף קָטָן ז׳ דְּהַלִּיכָה חוּץ לִתְחוּם דְּמֵי לְקִצִּיצַת אֲרָזִים הוּא נוֹבֵעַ מִתְּשׁוּבַת רַיב״ש סִימָן קט״ז עַיֵּן שָׁם, וּדְבָרָיו בְּסְעִיף קָטָן י״ז הוּא כִּסְבָרַת הַמַּשְׂבִּ״ם הַחוֹלֵק בְּעֻבְדָּא דְּרַיב״ש, וְאַף שֶׁהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז) לֹא רָאָה הַתְּשׁוּבָה כְּנֵגֶד לָהּ בְּמִקְצָת וְנִצְּתִיק מִשָּׁם תֹּכֶן הַדְּבָרִים: א) שֶׁאָנוּ מוֹעֲטִים בְּמִקּוֹמוֹתֵינוּ וְדִינֵנוּ כְּמַת מְפֻרְסָם כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (מו״ק ח: ד״ה וארון). ב) דְּלֹא אִסְרוּ בְּפֻרְהֶסְיָא אֶלָּא הֵיכִי דְּהוֹלֵךְ לְצָרְכּוֹ וְהֵיינוּ טַעֲמָא דְּקִצִּיצַת אֲרָזִים גַּם כֵּן. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם עוֹד דְּאֵין לְחֹשׁ שֶׁיִּפְגְּעוּ בָּהֶם יְהוּדִים דְּאֵין מְצוּיִין עוֹבְרֵי דְּרָכִים גַּם כֵּן קָשֶׁה מִסְּעִיף קָטָן הַנַּ״ל. וְהִנֵּה אַחַר כָּךְ מְצָאתִי שֶׁהַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו (סי״ד) הִקְשָׁה גַּם כֵּן מִסְּעִיף זֶה עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁכְּסְעִיף קָטָן ז׳, וְתֵרַץ כֵּיוָן דְּהַמֵּת מֻטָּל בְּבִזָּיוֹן בַּשָּׂדֶה הַקְלוּ טְפֵי. וּלְפָלָא שֶׁהֲרֵי סְעִיף זֶה הַמְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה נשאל הריב״ש) יִרְאֶה שֶׁהוּא נוֹטֵעַ מִדִּבְרֵי הַמַּשְׂבִּ״ם שֶׁהִשִּׂיג עַל מַה שֶּׁנִּפְסַק בִּתְשׁוּבַת הָרַיב״ש לְהַחְמִיר בָּזֶה (עַיֵּן שָׁם כְּחֶלֶק א׳ סִימָן כ״ב) וּבִתְשׁוּבַת הָרַיב״ש הָיָה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהַמֵּת סְרוּחַ הַצְפוֹנִים בְּמְעָרָה עִם מַלְבּוּשָׁיו וּכְמוֹ שֶׁהֶעְתִּיקוּ בְּבֵית יוֹסֵף וַאֲפִלּוּ הָכִי פָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְהָקֵל. אֲכָל כַּאֲשֶׁר עִיַּנְתִּי בִּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) בְּכָל הַמְקוֹמוֹת וּבְרַיב״ש וּבְמַשְׂבִּ״ש (שָׁגַם בִּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה לֹא הֶעְתִּיק תֹּכֶן תְּשׁוּבָתוֹ) רָאִיתִי כִּי דִּינָא דְּסְעִיף קָטָן ז׳ דְּהַלִּיכָה חוּץ לִתְחוּם דְּמֵי לְקִצִּיצַת אֲרָזִים הוּא נוֹבֵעַ מִתְּשׁוּבַת רַיב״ש סִימָן קט״ז עַיֵּן שָׁם, וּדְבָרָיו בְּסְעִיף קָטָן י״ז הוּא כִּסְבָרַת הַמַּשְׂבִּ״ש הַחוֹלֵק בְּעֻבְדָּא דְּרַיב״ש, וְאַף שֶׁהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז) לֹא רָאָה הַתְּשׁוּבָה כְּנֵגֶד לָהּ בְּמִקְצָת וְנִצְּתִיק מִשָּׁם תֹּכֶן הַדְּבָרִים: א) שֶׁאָנוּ מוֹעֲטִים בְּמִקּוֹמוֹתֵינוּ וְדִינֵנוּ כְּמַת מְפֻרְסָם כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (מו״ק ח: ד״ה וארון). ב) דְּלֹא אִסְרוּ בְּפֻרְהֶסְיָא אֶלָּא הֵיכִי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַזֶּה לַיְלָךְ בְּרַגְלָיו וְיִשָּׂאֵר בְּלִי לְוָיָה, גַּם כֵּן אָסוּר: (לט) מַתִּירִין לָהֶם. וּמִיהוּ לֹא יִרְכְּבוּ (נכ) בָּעִיר, מִפְּנֵי הָאֱמוּת שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ עֲלֵיהֶן שֶׁמְּחַלְּלִין יוֹם טוֹב: (מ) לִרְכֹּב עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה. וְהוּא הַדִּין דְּמַתְּרִין הַקּוֹבְרִין לַיְלָךְ בִּסְפִינָה: ח (מא) וְלֹא נִתַּן לִקְבוּרָה. וְהָיָה מֻנָּח בֵּין הָעַכּוּ״ם: (מב) לְמַהֵר קְבוּרָתוֹ. וְאַף עַל גַּב דְּלֹא הִתִּיר הַמְחַבֵּר לְעַיֵּל בְּסָעִיף ד׳ לַעֲשׂוֹת שׁוּם מְלָאכָה בְּשֶׁאֵין בְּדַעְתּוֹ לְקָבְרוֹ בּוֹ בַּיּוֹם, (נג) שֶׁאנֵי הָכָא דְּהָיָה מֻטָּל כְּבָר כַּמָּה יָמִים בֵּין הָעַכּוּ״ם (נד) וְהוּא מֵת מְצַוֶּה, וְצָרִיךְ לְמַהֵר כָּל מַה דְּאֶפְשָׁר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְנַוֵּל. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז) [א]וּמִיהוּ אִם מֻנָּח (נה) שָׁמָּה בַּבַּיִת אֵין לְהָקֵל, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה מותר) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: (מג) וּמֻתָּר לְהָבִיא וְכוּ׳ מִחוּץ לְתְחוּם. כְּבָר כָּתַב כֵּן הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ד׳ וְלֹא חָזַר הָרַמ״א וּכְתָבוֹ אֲלָא מְשׁוּם חִדּוּשׁוֹ דַּאֲפִלּוּ אֵין הַמֵּת כָּאן אֲלָא שֶׁנּוֹדַע לָהֶם שֶׁיֵּשׁ מֵת מִחוּץ לַתְּחוּם (ט) מַתִּירִים לַיְלָךְ לְחוּץ לְתְחוּם לַהֲבִיאוֹ מִשָּׁם לְעִירָם לְקָבְרוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּקִבְרוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (שם) שֶׁאֵין לְהָקֵל בָּזֶה אֶלָּא אִם כֵּן הַשְׁתָּהָה שָׁם: ט (מד) תִּינוֹק שֶׁמֵּת וְכוּ׳. פֵּרוּשׁ, דִּנְפָלִים אֵין קוֹבְרִין אוֹתָן בְּיוֹם טוֹב וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי עַכּוּ״ם, (נז) שֶׁהֲרֵי הֵם כְּאֶבֶן וַאֲסוּרִים אַף בְּטַלְטוּל: (מה) אִם גָּמְרוּ שְׁעָרוֹ וְכוּ׳. וּכְלֹא גָּמְרוּ, אֲפִלּוּ מֵת (נח) בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים גּוּפָא אֵינוֹ בְּחִזְקַת בֶּן קַיָּמָא וְדִינוֹ כְּנֶפֶל: (מו) וְדִינוֹ כְּמֵת גָּדוֹל. וְנִקְבָּר (נט) בְּיוֹם רִאשׁוֹן עַל יְדֵי עַכּוּ״ם, וּבְיוֹם שֵׁנִי עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל: (מז) דְּרֵב נָשִׁים יוֹלְדוֹת וְלֵד קַיָּמָא. וְיֵשׁ חוֹלְקִין בָּזֶה (ס) דְּכֵיוָן דְּמֵת אִתְּרַע רֻבָּא דְּהָא רֹב בְּנֵי קַיָּמָא אֵינָם מֵתִים בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים וּמִסְתָּמָא נֶפֶל הָיָה. [ג]וְיֵשׁ לְהַחְמִיר (סנ) לְקָבְרוֹ עַל יְדֵי עַכּוּ״ם, [ג]וּמִיהוּ עַל יְדֵי עַכּוּ״ם אֶפְשָׁר לְהַתִּיר אֲפִלּוּ (סב) בְּלֹא גָּמְרוּ שְׁעָרוֹ וְכוּ׳, דְּעַל כָּל פָּנִים הוּא סָפֵק בֶּן קַיָּמָא: י (מח) נְפָלִים וְכוּ׳. נִרְאֶה דְּלְאוֹ בְּנִפְלִים דַּאֲפִלּוּ קָאָמַר דְּהָא אִנּוּהוּ אִסּוּר לְקָבְרָם בְּיוֹם טוֹב, וְאִם כֵּן בְּלְאוֹ הָכִי לֹא שַׁיָּךְ לְהָקֵל דְּהָא מְלִין אוֹתָן עַל קִבְרָן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר בְּיוֹרֶה דֵּעָה בְּסִימָן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(נכ) אֲחֵרוֹנִים: ח (נג) אֲחֵרוֹנִים: (נד) לְשׁוֹן הַתַּשְׁבֵּ״ץ (ח״א סי׳ כב): (נה) בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה מותר) בְּאַרְנָו דַּאֲפִלּוּ מֻנָּח בְּבַיִת אִם הוּא תַּחַת יַד עַכּוּ״ם הוּא כְּמָשָׁל בְּשָׂדֶה, וְאַף עַל פִּי כֵן אֵין לְהָקֵל בָּזֶה רַק לַיְלָךְ בְּרַגְלָיו וְלֹא לִרְכֹּב: (נו) וְאַף שֶׁבְּשָׂעָה שֶׁהוֹלְכִים לְשָׁם לֹא מִנְּבָר שֶׁהוֹלְכִים לְדָבָר מִצְוָה לֵית לַן בָּהּ, וְכֵן הוּא בְּמִקּוֹר הַדְּבָרִים בִּתְשׁוּבַת הַרְשָׁבָּ״א, וְכֵן מְדֻקְדָּק הַלָּשׁוֹן בְּרַמ״א שֶׁכָּתַב לְהָבִיא וְלֹא כָּתַב לְהוֹלִיךְ דְּמִשְׁמַע שֶׁהוֹלְכִים לַהֲבִיאוֹ מִשָּׁם לְכַאן, וְכֵן פֵּרֵשׁ בִּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) דִּבְרֵי הַהַגָּ״ה עַיֵּן שָׁם. וּכְעוֹלַת שַׁבָּת (סק״י) תָּרַץ דְּהָרְבּוֹתָא הוּא שֶׁאֲפִלּוּ יֵשׁ מָקוֹם

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבְשׁוּ״ע הָרַב (סי״ז) לְשׁוֹנוֹ הוּא: אֲבָל אִם הַמֵּת הוּא מוּטָל בְּבֵית הַמִּשְׁתַּמֵּר וְכוּ׳. **ב)** וּבְשׁוּ״ע הָרַב (סי״ט) כָּתַב שֶׁבִּיוָן״ט שֵׁנִי מְקָבְרוֹ ע״י יִשְׂרָאֵל.

ג) וּבְשׁוּ״ע הָרַב (ס״כ) כָּתַב: וְאִם לֹא גָּמְרוּ שְׂעָרוֹ וְצִפָּרְנָיו אוֹ שֶׁיִּדּוּעַ שֶׁלֹּא כָּלוּ לוֹ חֳדָשָׁיו אֵין מְקַבְּרִין אוֹתוֹ אֲפִלּוּ עַל יְדֵי עַכּוּ״ם נִכְרִי אֲפִלּוּ הוּא יוֹ״ט שֵׁנִי שֶׁל גְּלִיוֹת.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בְּקָנָה, אָסוּר אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גָּלֻיּוֹת. הַגָּהָה: (מט) * וְאָסוּר לְקָבְרוֹ בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא מַנִּיחוֹ עַד לְמָחָר (בית יוסף (ד״ה מעשה שמת)): **יא** (נ) רׁאֵין קוֹרְעִין עַל הַמֵּת אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי, אֲפִלּוּ קְרוֹבָיו: **יב** [*] שׁ(נא) כְּשֶׁמֵּת בְּלֵיל יוֹם טוֹב שֵׁנִי, מַשְׁכִּימִין וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ קֹדֶם תְּפִלָּה. כְּשֶׁמֵּת בַּיּוֹם, קוֹבְרִין אוֹתוֹ (נב) אַחַר הָאֲכִילָה. הַגָּהָה: וְדִין צָדוּק הַדִּין בְּיוֹם טוֹב עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ת״א סָעִיף ו׳) *):

ר רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ו׳ מֵהִלְכוֹת יוֹם טוֹב (הכ״ג) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים. ש כָּל בּוֹ בְּסִימָן ק״ד. *) (דִּין אֲבֵלוּת אִם מַת קֹדֶם הָרֶגֶל אוֹ בְּתוֹךְ הָרֶגֶל בְּסִימָן תקמ״ז וְתקמ״ח).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּשִׁבָּת פֶּרֶק הַמַּצְנִיעַ (מ״ה) דְּעוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה וְשׁוּב דִּחֵהּ זֶה, עַיֵּן שָׁם: **יב** [בשו״ע] כְּשֶׁמֵּת בְּלֵיל יוֹם טוֹב כו׳. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן כ״א מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה בְּשֵׁם יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (פ״א סי׳ י׳) וּמַה שֶּׁכָּתַב עָלָיו הַמָּגֵן אַבְרָהָם, וּבְבֵאוּר הֵיטֵב נִשְׁמַט זֶה. וְעַיֵּן שָׁם בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ שֶׁאֵין לָאֵכֶל סְעוּדַת קֶבַע קֹדֶם שֶׁנִּקְבַּר הַמֵּת. וְכָתַב בְּמוֹר וּקְצִיעָה זֶהוּ בְּלָל אָדָם וְלֹא לָאֲבֵלִים

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

רס״ג סָעִיף ה׳ (סג) אֶלָּא אֲנָפָלִים דְּסָעִיף ט׳ קַאֵי שֶׁמְּחַזְקִינַן לְהוּ לְעִנְיַן קְבוּרָה בְּחֶזְקַת בְּנֵי קַיְמָא וּמְטַפְּלִין בְּקִבּוּרָתָם בְּיוֹם טוֹב, וַאֲפִלּוּ הָכֵי לְקַיֵּם הַמִּנְהָג לְמוּלָן אֵין לְהַתִּיר (סד) שֶׁאֵין זֶה מְצָרְכֵי קְבוּרָה: (מט) **וְאָסוּר לְקָבְרוֹ.** לְפִי מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר אֵין דִּבְרֵי הָרַמ״א מְדֻקְדָּקִין כָּל כָּךְ שֶׁהֲרֵי אַהָא דְּסָעִיף ט׳ לֹא פָּלִיג רַמ״א, אִם לֹא מִשּׁוּם דְּהַמְחַבֵּר סָתַם וְקָאָמַר נְפָלִים וְשָׁלָא לְטָעוֹת דְּדַוְקָא הָעֲרָלָה אֵין מְסִירִין קָא מַשְׁמַע לָן דְּמִי שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת נָפָל גַּם לְקָבְרוֹ אָסוּר. וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר דְּגַם בְּסִפֵּק נָפָל כֵּהָהִיא דְּסָעִיף ט׳ דַּעַת רַמ״א (סה) שֶׁמּוּטָב לְהַנִּיחַ קְבוּרָתוֹ עַד אַחַר יוֹם טוֹב כְּדֵי שֶׁיִּסּוֹר עָרְלָתוֹ לְפָנֵי הַקְּבוּרָה, וְלֹא קוֹבְרִין סְפֵק נָפָל אֶלָּא בְּמֵת לְאַחַר שֶׁמָּלוּ אוֹתוֹ אוֹ בְּנָפָל נָקֵבָה, (סו) וְכֵן כָּתְבוּ אֵיזֶה אַחֲרוֹנִים. מֵיהוּ בְּתֵינוֹק שֶׁלֹּא מָלוּ אוֹתוֹ מֻחְמָת חֳלִי וּכְהַאי גַּוְנָא וּמֵת לְאַחַר שְׁלֹשִׁים, בְּוַדַּאי קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב (סז) וּמְסִירִין אָז גַּם עָרְלָתוֹ. וְדַע דְּיֵשׁ מִן אַחֲרוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין אַעִקַּר דִּינֵי דְּנָפָלִים (סח) וּלְדִידְהוּ קְבוּרַת נְפָלִים נַמִּי מִצְוָה, וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל פָּנִים לְהַתִּיר (סט) בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי עַל יְדֵי עַכּוּ״ם. וְעַיֵּן בְּחָכְמַת אָדָם כְּלָל ק״ע סָעִיף ז׳: **יא** (נ) **אֵין קוֹרְעִין וְכוּ׳.** דְּאֵין זֶה מִצְרְכֵי הַמֵּת, וּמִיהוּ לָעֲרֶב (ע) צְרִיכִין לִקְרֹעַ: **יב** (נא) **כְּשֶׁמֵּת בְּלֵיל יוֹם טוֹב וְכוּ׳.** וּבְיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁהוּא עַל יְדֵי עַמִּין, אֲפִלּוּ מֵת בַּלַּיְלָה קוֹבְרִין אַחַר הָאֲכִילָה אוֹ אַחַר הַתְּפִלָּה. (פנ) וְכָל זֶה לְמָחָר דְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי הוּא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, אֲמָנָם לְדִידָן דְּנוֹהֲגִין אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי עַל יְדֵי עַמִּין אִם כֵּן יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי שָׁוִין: (נב) **אַחַר הָאֲכִילָה.** וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ (עג) דְּמוּטָב שֶׁם לִקְבְרוֹ אוֹ אֵין שָׁם בֵּית הַקְּבָרוֹת [וְאוּלַי דְּאַחֲרֵי שֶׁהֵבִיא מִתְּחִלָּה דַּעַת הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה דְּמִי שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת נָפָל גַּם לְקָבְרוֹ אָסוּר] וְכֵן הוּא כַּקָּצָרוֹת שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּאֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁהוּא מִשְׁהֶה הוּא מֻרְבֶּה לְהִתְעַנּוֹת וְכָל שֶׁכֵּן לְאַכְלָם כְּלָבִים וְלִשְׂרָפָה. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמַּשְׁבִּ״ץ עַיֵּן שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ. וּבְכֻלָּם דְּבָרָיו נִכְלְלוּ דִּבְרֵי מָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י״ד וּבְסִימָן תקמ״ז סָעִיף קָטָן י׳) [ו׳] וְסָעִיף קָטָן ז׳. אֶלָּא מַה שֶּׁמְּסַיֵּם הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּמֵשָׁל עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה אֲבָל בְּמָנָח בְּבֵית לֹא, אֵינוֹ מְדֻקְדָּק שֶׁפְּשִׁי הַנִּרְאֶה מִשְׁמַע לְכָאוֹרָה שֶׁחֹשֶׁב דְּעַבְדָּא דְּרִיבִ״ש הָיָה בְּמֵשָׁל עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וּלְהָכִי חָשְׁשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים לַאֲכִילַת כְּלָבִים, וּבֶאֱמֶת בְּתִשְׁוּבַת רִיבַ״ש מִבְּאָר לְהַדְיָא שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַנִּיחוּהוּ בְּמְעָרָה עִם מַלְבּוּשָׁיו וְסָגְרוּ פִּי הַמְּעָרָה עַיֵּן שָׁם אֶלָּא שֶׁכֵּיוָן שֶׁמְּסוּר הוּא בְּיָדָם חָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא מִפְּנֵי גֹּדֶל הַסַּרְחוֹן יִשְׂרְפוּהוּ אוֹ יַנִּיחוּהוּ לַאֲכִילַת כְּלָבִים וְאַף בְּכָגוֹן זֶה הֶעְתִּיק הַמַּחַבֵּר דַּעַת הַמַּשְׁבִּ״ץ לְהַתִּיר. וְאִי יֵשׁ לְחַלֵּק כֵּן הָיָה לוֹ לְחַלֵּק בֵּין מָנָח בִּידֵי עַכּוּ״ם אוֹ בְּשָׁמוּר אֵצֶל בְּנֵי מִשְׁפָּחָתוֹ אַף שֶׁאֵין מִי שֶׁיִּשְׁמְרֵהוּ כְּלָל וְאֵין שָׁם בֵּית הַקְּבָרוֹת וְאֵין לְהַתִּיר אֶלָּא בְּמֵת לְאַחַר שֶׁמָּלוּ אוֹתוֹ אוֹ בְּנָפָל נְקֵבָה, (סו) וְכֵן כָּתְבוּ אֵיזֶה אַחֲרוֹנִים. מֵיהוּ בְּתֵינוֹק שֶׁלֹּא מָלוּ אוֹתוֹ מֻחְמַת חֳלִי וּכְהַאי גַּוְנָא וּמֵת לְאַחַר שְׁלֹשִׁים, בְּוַדַּאי קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב (סז) וּמְסִירִין אָז גַּם עָרְלָתוֹ. וְדַע דְּיֵשׁ מִן אַחֲרוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין אַעִקַּר דִּינֵי דְּנָפָלִים (סח) וּלְדִידְהוּ קְבוּרַת נְפָלִים נַמִּי מִצְוָה, וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל פָּנִים לְהַתִּיר (סט) בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי עַל יְדֵי עַכּוּ״ם. וְעַיֵּן בְּחָכְמַת אָדָם כְּלָל ק״ע סָעִיף ז׳: **יא** (נ) **אֵין קוֹרְעִין וְכוּ׳.** דְּאֵין זֶה מִצְרְכֵי הַמֵּת, וּמִיהוּ לָעֲרֶב (ע) צְרִיכִין לִקְרֹעַ: **יב** (נא) **כְּשֶׁמֵּת בְּלֵיל יוֹם טוֹב וְכוּ׳.** וּבְיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁהוּא עַל יְדֵי עַמִּין, אֲפִלּוּ מֵת בַּלַּיְלָה קוֹבְרִין אַחַר הָאֲכִילָה אוֹ אַחַר הַתְּפִלָּה. (פנ) וְכָל זֶה לְמָחָר דְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי הוּא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, אֲמָנָם לְדִידָן דְּנוֹהֲגִין אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי עַל יְדֵי עַמִּין אִם כֵּן יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי שָׁוִין: (נב) **אַחַר הָאֲכִילָה.** וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ (עג) דְּמוּטָב שֶׁם לִקְבְרוֹ אוֹ אֵין שָׁם בֵּית הַקְּבָרוֹת [וְאוּלַי דְּאַחֲרֵי שֶׁהֵבִיא מִתְּחִלָּה דַּעַת הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה דְּמִי שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת נָפָל גַּם לְקָבְרוֹ אָסוּר] וְכֵן הוּא כַּקָּצָרוֹת שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּאֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁהוּא מִשְׁהֶה הוּא מֻרְבֶּה לְהִתְעַנּוֹת וְכָל שֶׁכֵּן לְאַכְלָם כְּלָבִים וְלִשְׂרָפָה. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמַּשְׁבִּ״ץ עַיֵּן שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ. וּבְכֻלָּם דְּבָרָיו נִכְלְלוּ דִּבְרֵי מָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י״ד וּבְסִימָן תקמ״ז סָעִיף קָטָן י׳) [ו׳] וְסָעִיף קָטָן ז׳. אֶלָּא מַה שֶּׁמְּסַיֵּם הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּמֵשָׁל עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה אֲבָל בְּמָנָח בְּבֵית לֹא, אֵינוֹ מְדֻקְדָּק שֶׁפְּשִׁי הַנִּרְאֶה מִשְׁמַע לְכָאוֹרָה שֶׁחֹשֶׁב דְּעַבְדָּא דְּרִיבִ״ש הָיָה בְּמֵשָׁל עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וּלְהָכִי חָשְׁשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים לַאֲכִילַת כְּלָבִים, וּבֶאֱמֶת בְּתִשְׁוּבַת רִיבַ״ש מִבְּאָר לְהַדְיָא שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַנִּיחוּהוּ בְּמְעָרָה עִם מַלְבּוּשָׁיו וְסָגְרוּ פִּי הַמְּעָרָה עַיֵּן שָׁם אֶלָּא שֶׁכֵּיוָן שֶׁמְּסוּר הוּא בְּיָדָם חָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא מִפְּנֵי גֹּדֶל הַסַּרְחוֹן יִשְׂרְפוּהוּ אוֹ יַנִּיחוּהוּ לַאֲכִילַת כְּלָבִים וְאַף בְּכָגוֹן זֶה הֶעְתִּיק הַמַּחַבֵּר דַּעַת הַמַּשְׁבִּ״ץ לְהַתִּיר. וְאִי יֵשׁ לְחַלֵּק כֵּן הָיָה לוֹ לְחַלֵּק בֵּין מָנָח בִּידֵי עַכּוּ״ם אוֹ בְּשָׁמוּר אֵצֶל בְּנֵי מִשְׁפָּחָתוֹ אַף שֶׁאֵין מִי שֶׁיִּשְׁמְרֵהוּ כְּלָל וְאֵין שָׁם בֵּית הַקְּבָרוֹת וְאֵין לְהַתִּיר אֶלָּא בְּמֵת לְאַחַר שֶׁמָּלוּ אוֹתוֹ אוֹ בְּנָפָל נְקֵבָה, (סו) וְכֵן כָּתְבוּ אֵיזֶה אַחֲרוֹנִים. מֵיהוּ בְּתֵינוֹק שֶׁלֹּא מָלוּ אוֹתוֹ מֻחְמַת חֳלִי וּכְהַאי גַּוְנָא וּמֵת לְאַחַר שְׁלֹשִׁים, בְּוַדַּאי קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב (סז) וּמְסִירִין אָז גַּם עָרְלָתוֹ. וְדַע דְּיֵשׁ מִן אַחֲרוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין אַעִקַּר דִּינֵי דְּנָפָלִים (סח) וּלְדִידְהוּ קְבוּרַת נְפָלִים נַמִּי מִצְוָה, וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל פָּנִים לְהַתִּיר (סט) בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי עַל יְדֵי עַכּוּ״ם. וְעַיֵּן בְּחָכְמַת אָדָם כְּלָל ק״ע סָעִיף ז׳: **יא** (נ) **אֵין קוֹרְעִין וְכוּ׳.** דְּאֵין זֶה מִצְרְכֵי הַמֵּת, וּמִיהוּ לָעֲרֶב (ע) צְרִיכִין לִקְרֹעַ: **יב** (נא) **כְּשֶׁמֵּת בְּלֵיל יוֹם טוֹב וְכוּ׳.** וּבְיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁהוּא עַל יְדֵי עַמִּין, אֲפִלּוּ מֵת בַּלַּיְלָה קוֹבְרִין אַחַר הָאֲכִילָה אוֹ אַחַר הַתְּפִלָּה. (פנ) וְכָל זֶה לְמָחָר דְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי הוּא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, אֲמָנָם לְדִידָן דְּנוֹהֲגִין אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי עַל יְדֵי עַמִּין אִם כֵּן יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי שָׁוִין: (נב) **אַחַר הָאֲכִילָה.** וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ (עג) דְּמוּטָב

בֵּאוּר הַלָּכָה

דְּאִפְשָׁר בְּצִנְעָא אוֹ לְהַשְׁהוֹתוֹ יוֹם אֶחָד שֶׁאֵינוֹ מִתְנַוֵּל כָּל כָּךְ מִפְּנֵי שְׁהוּי זֶה, אֲבָל עִנְיַן כְּזֶה אֲפִלּוּ בְּפָרְהֶסְיָא יֵשׁ לְהַתִּיר וְדוֹמֶה לְהָא דְּרִב יוֹסֵף (מר״ק יב:) בְּכִשּׁוּרֵי דְּהָוֵי לֵיהּ דְּאָמַר צְנָעָא דְּהָנֵי יָמֵי הוּא וּכְמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ רַשׁ״י שָׁם (ד״ה צינעא) כֵּיוָן דְּאִי אִפְשָׁר, וְאַף בְּכָאן כֵּן דְּהַשְׁעָה דּוֹחֶקֶת וְאִי אִפְשָׁר לְהַמְתִּין יוֹתֵר מִפְּנֵי חֲשַׁשׁ סַרְחוֹן אוֹ אֲכִילַת כְּלָבִים אוֹ נֶחֱשׁ לְפִרְסוּם. [וְכַמְדֻמֶּה כִּי מִקּוֹר דִּבְרֵי הָרַב אַבְרָהָם יְרוּשַׁלְמִי שֶׁמְּתִּיר אֲפִלּוּ בִּקְצִיצַת אֲרָזִים הֵיכִי דְּאִי אִפְשָׁר בְּעִנְיַן אַחֵר שֶׁהֵבִיא בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקמ״ז סוֹף סָעִיף קָטָן ז׳ (וְצָרִיךְ לוֹמַר שָׁם הָרַב אַבְרָהָם יְרוּשַׁלְמִי וְהוּא אֵיזֶה פּוֹסֵק כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֱלִיָּה רַבָּה שָׁם (פס״ו)) הוּא מִן הַדְּבָרִים הָאֲלוּלִין]. ג) שְׁאֵין כָּאן פְּרִסּוּם שֶׁהֲרֵי חוּץ לְתְּחוּם יוֹצְאִים [וְעַיֵּן מוֹעֵד קָטָן י״ב (ע״א) לְעִנְיַן קְבֻלַּת חוּץ לְתְּחוּם] וְאֵין שָׁם אֶלָּא הַקּוֹבְרִים, וְהַיְצִיאָה מֵעִיר חוּץ לְתְּחוּם לֹא מִקְּרֵי פְּרִהְסְיָא שֶׁהֲרֵי מֵתֶר לְצֵאת חוּץ לְתְּחוּם עַל יְדֵי בָּרְגָנִין. ד) אֵין לְחֹשׁ לְפִרְסוּם אֶלָּא בְּצַעֲשִׂית אָרוֹן וַעֲשִׂיַּת קֶבֶר שֶׁהֵם מְלָאכוֹת שֶׁל תּוֹרָה. גַּם כָּתַב פֵּירוּשׁ דִּלְא מְצִינוּ בָּזֶה לְאִסּוּר מִנָּא לֵיהּ לְהַחְמִיר בְּסִבָּרָתָנוּ בְּאִסּוּר שֶׁל דִּבְרֵיהֶם וְכָל שֶׁכֵּן הוּא הַדִּין בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁהוּא כְּחֹל וְאַדְרַבָּה מֵת כָּזֶה חָמוּר מֵאֵם הָיָה בָּעִיר. גַּם הַטַּעֲנָה שֶׁבָּלְאוֹ הָכִי לֹא יִסְפִּיק הַזְּמַן לְקָבְרוֹ אֵינָהּ טַעֲנָה דְּכָל שֶׁמַּצָּשָׂה יוֹם טוֹב מְמַהֵר קְבוּרָתוֹ לֹא אִכְפַּת לָן שֶׁהֲרֵי כָּל זְמַן שֶׁהוּא מִשְׁתַּהֶא הוּא מֻרְבֶּה לְהִתְעַנּוֹת וְכָל שֶׁכֵּן אִם יֵשׁ לְחֹשׁ לַאֲכִילַת כְּלָבִים וְלִשְׂרָפָה, עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמַּשְׁבִּ״ץ עַיֵּן שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ. וּבְכֻלָּם דִּבְרָיו נִכְלְלוּ דִּבְרֵי מָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י״ד וּבְסִימָן תקמ״ז סָעִיף קָטָן י׳) [ו׳] וְסָעִיף קָטָן ז׳. אֶלָּא מַה שֶּׁמְּסַיֵּם הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּמֵשָׁל עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה אֲבָל בְּמָנָח בְּבֵית לֹא, אֵינוֹ מְדֻקְדָּק שֶׁפְּשִׁי הַנִּרְאֶה מִשְׁמַע לְכָאוֹרָה שֶׁחֹשֶׁב דְּעַבְדָּא דְּרִיבִ״ש הָיָה בְּמֵשָׁל עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וּלְהָכִי חָשְׁשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים לַאֲכִילַת כְּלָבִים, וּבֶאֱמֶת בְּתִשְׁוּבַת רִיבַ״ש מִבְּאָר לְהַדְיָא שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַנִּיחוּהוּ בְּמְעָרָה עִם מַלְבּוּשָׁיו וְסָגְרוּ פִּי הַמְּעָרָה עַיֵּן שָׁם אֶלָּא שֶׁכֵּיוָן שֶׁמְּסוּר הוּא בְּיָדָם חָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא מִפְּנֵי גֹּדֶל הַסַּרְחוֹן יִשְׂרְפוּהוּ אוֹ יַנִּיחוּהוּ לַאֲכִילַת כְּלָבִים וְאַף בְּכָגוֹן זֶה הֶעְתִּיק הַמַּחַבֵּר דַּעַת הַמַּשְׁבִּ״ץ לְהַתִּיר. וְאִי יֵשׁ לְחַלֵּק כֵּן הָיָה לוֹ לְחַלֵּק בֵּין מָנָח בִּידֵי עַכּוּ״ם אוֹ בְּשָׁמוּר אֵצֶל בְּנֵי מִשְׁפָּחָתוֹ אַף שֶׁאֵין מִי שֶׁיִּשְׁמְרֵהוּ כְּלָל וְאֵין שָׁם בֵּית הַקְּבָרוֹת וְאֵין לְהַתִּיר אֶלָּא בְּמֵת לְאַחַר שֶׁמָּלוּ אוֹתוֹ אוֹ בְּנָפָל נְקֵבָה, (סו) וְכֵן כָּתְבוּ אֵיזֶה אַחֲרוֹנִים. מֵיהוּ בְּתֵינוֹק שֶׁלֹּא מָלוּ אוֹתוֹ מֻחְמַת חֳלִי וּכְהַאי גַּוְנָא וּמֵת לְאַחַר שְׁלֹשִׁים, בְּוַדַּאי קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב (סז) וּמְסִירִין אָז גַּם עָרְלָתוֹ. וְדַע דְּיֵשׁ מִן אַחֲרוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין אַעִקַּר דִּינֵי דְּנָפָלִים (סח) וּלְדִידְהוּ קְבוּרַת נְפָלִים נַמִּי מִצְוָה, וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל פָּנִים לְהַתִּיר (סט) בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי עַל יְדֵי עַכּוּ״ם. וְעַיֵּן בְּחָכְמַת אָדָם כְּלָל ק״ע סָעִיף ז׳: **יא** (נ) **אֵין קוֹרְעִין וְכוּ׳.** דְּאֵין זֶה מִצְרְכֵי הַמֵּת, וּמִיהוּ לָעֲרֶב (ע) צְרִיכִין לִקְרֹעַ: **יב** (נא) **כְּשֶׁמֵּת בְּלֵיל יוֹם טוֹב וְכוּ׳.** וּבְיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁהוּא עַל יְדֵי עַמִּין, אֲפִלּוּ מֵת בַּלַּיְלָה קוֹבְרִין אַחַר הָאֲכִילָה אוֹ אַחַר הַתְּפִלָּה. (פנ) וְכָל זֶה לְמָחָר דְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי הוּא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, אֲמָנָם לְדִידָן דְּנוֹהֲגִין אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי עַל יְדֵי עַמִּין אִם כֵּן יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי שָׁוִין: (נב) **אַחַר הָאֲכִילָה.** וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ (עג) דְּמוּטָב

שָׁם לִקְבְרוֹ אוֹ אֵין שָׁם בֵּית הַקְּבָרוֹת [וְאוּלַי דְּאַחֲרֵי שֶׁהֵבִיא מִתְּחִלָּה דַּעַת הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה דְּמִי שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת נָפָל גַּם לְקָבְרוֹ אָסוּר] וְכֵן הוּא כַּקָּצָרוֹת שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי דְּאֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁהוּא מִשְׁהֶה הוּא מֻרְבֶּה לְהִתְעַנּוֹת וְכָל שֶׁכֵּן לְאַכְלָם כְּלָבִים וְלִשְׂרָפָה. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמַּשְׁבִּ״ץ עַיֵּן שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ. וּבְכֻלָּם דִּבְרָיו נִכְלְלוּ דִּבְרֵי מָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י״ד וּבְסִימָן תקמ״ז סָעִיף קָטָן י׳) [ו׳] וְסָעִיף קָטָן ז׳. אֶלָּא מַה שֶּׁמְּסַיֵּם הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּמֵשָׁל עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה אֲבָל בְּמָנָח בְּבֵית לֹא, אֵינוֹ מְדֻקְדָּק שֶׁפְּשִׁי הַנִּרְאֶה מִשְׁמַע לְכָאוֹרָה שֶׁחֹשֶׁב דְּעַבְדָּא דְּרִיבִ״ש הָיָה בְּמֵשָׁל עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וּלְהָכִי חָשְׁשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים לַאֲכִילַת כְּלָבִים, וּבֶאֱמֶת בְּתִשְׁוּבַת רִיבַ״ש מִבְּאָר לְהַדְיָא שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַנִּיחוּהוּ בְּמְעָרָה עִם מַלְבּוּשָׁיו וְסָגְרוּ פִּי הַמְּעָרָה עַיֵּן שָׁם אֶלָּא שֶׁכֵּיוָן שֶׁמְּסוּר הוּא בְּיָדָם חָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא מִפְּנֵי גֹּדֶל הַסַּרְחוֹן יִשְׂרְפוּהוּ אוֹ יַנִּיחוּהוּ לַאֲכִילַת כְּלָבִים וְאַף בְּכָגוֹן זֶה הֶעְתִּיק הַמַּחַבֵּר דַּעַת הַמַּשְׁבִּ״ץ לְהַתִּיר. וְאִי יֵשׁ לְחַלֵּק כֵּן הָיָה לוֹ לְחַלֵּק בֵּין מָנָח בִּידֵי עַכּוּ״ם אוֹ בְּשָׁמוּר אֵצֶל בְּנֵי מִשְׁפָּחָתוֹ אַף שֶׁאֵין מִי שֶׁיִּשְׁמְרֵהוּ כְּלָל וְאֵין שָׁם בֵּית הַקְּבָרוֹת וְאֵין לְהַתִּיר אֶלָּא בְּמֵת לְאַחַר שֶׁמָּלוּ אוֹתוֹ אוֹ בְּנָפָל נְקֵבָה, (סו) וְכֵן כָּתְבוּ אֵיזֶה אַחֲרוֹנִים. מֵיהוּ בְּתֵינוֹק שֶׁלֹּא מָלוּ אוֹתוֹ מֻחְמַת חֳלִי וּכְהַאי גַּוְנָא וּמֵת לְאַחַר שְׁלֹשִׁים, בְּוַדַּאי קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב (סז) וּמְסִירִין אָז גַּם עָרְלָתוֹ. וְדַע דְּיֵשׁ מִן אַחֲרוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין אַעִקַּר דִּינֵי דְּנָפָלִים (סח) וּלְדִידְהוּ קְבוּרַת נְפָלִים נַמִּי מִצְוָה, וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל פָּנִים לְהַתִּיר (סט) בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי עַל יְדֵי עַכּוּ״ם. וְעַיֵּן בְּחָכְמַת אָדָם כְּלָל ק״ע סָעִיף ז׳: **יא** (נ) **אֵין קוֹרְעִין וְכוּ׳.** דְּאֵין זֶה מִצְרְכֵי הַמֵּת, וּמִיהוּ לָעֲרֶב (ע) צְרִיכִין לִקְרֹעַ: **יב** (נא) **כְּשֶׁמֵּת בְּלֵיל יוֹם טוֹב וְכוּ׳.** וּבְיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁהוּא עַל יְדֵי עַמִּין, אֲפִלּוּ מֵת בַּלַּיְלָה קוֹבְרִין אַחַר הָאֲכִילָה אוֹ אַחַר הַתְּפִלָּה. (פנ) וְכָל זֶה לְמָחָר דְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי הוּא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, אֲמָנָם לְדִידָן דְּנוֹהֲגִין אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי עַל יְדֵי עַמִּין אִם כֵּן יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי שָׁוִין: (נב) **אַחַר הָאֲכִילָה.** וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ (עג) דְּמוּטָב

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סר כז). וּבְבֵית מֵאִיר כָּתַב דְּאַף שֶׁמְּצָוָה לִקְבֹּר נָפָל אֵינוֹ מְשׁוּם כְּבוֹד חַיִּים וּמֵתִים דִּלְדִחֵי יוֹם טוֹב אֶלָּא הוּא דִּלְא יְהֵא מְשֻׁלָּךְ מִפְּנֵי הַשְּׁמָאָה, וּכְעֵין זֶה כָּתַב בְּהַלָּכָה בְּרוּרָה (סק״כ): **יא** (ע) פּוֹסְקִים: **יב** (עא) מַשְׁאַת בִּנְיָמִין (חידושי דינים אות ה) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״כ כד). וְטַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר כָּתַב בְּלִבּוּשׁ שֶׁלֹּא לְהַמְשִׁיךְ הָאֲנִינוּת הָרַבֵּה. וּמִיהוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁהוּא עַל יְדֵי עַכּוּ״ם וְאֵינָם זְרִיזִים בְּוַדַּאי יַמְשִׁךְ לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְעַל כֵּן טוֹב יוֹתֵר לְאַחַר הַתְּפִלָּה, כֵּן כָּתַב בְּבֵית מֵאִיר לְהַטְעִים הַדְּבָרִים. וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) תֵּרֶץ בְּעִנְיַן אַחַר דִּבְרֵי הַמִּשְׁאַת בִּנְיָמִין וְתָמֵהַּ עָלָיו עַיֵּן שָׁם: (עב) רַשׁ״ל (שם סי׳ י) וּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, **וַאֲפִלּוּ בְּמֵת בַּלַּיְלָה נַמִּי מְשׁוּם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַקְדִּים כָּל כָּךְ וּבְוַדַּאי יִמְשֹׁךְ לְתוֹךְ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה [רַשׁ״ל (שם)]. וּבִפְרָט כְּהַיּוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה גַּם בְּיוֹם שֵׁנִי עַל יְדֵי עַכּוּ״ם** בְּוַדַּאי אֵינָם זְרִיזִין:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

תקכז דִּינֵי עֵרוּב תַּבְשִׁילִין. וּבוֹ כ"ד סְעִיפִים:

א (א) א**יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת לֹא יִבַּשֵּׁל בְּתְחִלָּה לְצֹרֶךְ שַׁבָּת** ב**בִּקְדֵרָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אֲבָל מְבַשֵּׁל הוּא** (ב) **כַּמָּה קְדֵרוֹת לְיוֹם טוֹב וְאִם הוֹתִיר הוֹתִיר לְשַׁבָּת,** (ג) * **וְעַל יְדֵי עֵרוּב מְבַשֵּׁל בְּתְחִלָּה לְשַׁבָּת.** (פֵּרוּשׁ, עִנְיַן הָעֵרוּב הוּא שֶׁיְּבַשֵּׁל וְיֹאפֶה מִיּוֹם טוֹב לְשַׁבָּת עִם מַה שֶּׁבִּשֵּׁל וְאָפָה כְּבָר מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב לְשֵׁם שַׁבָּת, וְנִמְצָא שֶׁלֹּא הִתְחִיל מְלָאכָה בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא גָּמַר אוֹתָהּ). הַגָּהּ: וּמֻתָּר לְהַנִּיחַ עֵרוּב זֶה (ד) אֲפִלּוּ

א מִשְׁנָה בֵּיצָה ט"ו (ע"ב). ב מִמַּשְׁמָעוּת הַמִּשְׁנָה (שם) בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה כתב המרדכי).

בֵּאוּר הֲלָכָה

וְאֵין כְּאן כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת לֹא שֶׁל חַיִּים וְלֹא שֶׁל מֵתִים, **וְאִסּוּר אַף בְּיוֹם טוֹב שֶׁנִּי וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי עַכּוּ"ם** שֶׁהֲרֵי הוּא כְּנִבְלָה וְלֹא עָדִיף מִן בֶּן שְׁמוֹנָה חֳדָשִׁים, **וּמֻתָּרִים וּמִיהוּ כִּי אִישְׁתַּהֵי אִי נָמֵי שְׁמָא יִשְׁתַּהֶא מְטַלְטְלִינַן לֵיהּ מִדֵּין גַּרְפָּן שֶׁל רַעִי, וְאִינִי יוֹדֵעַ אִם הַתֹּרָה קִבְּרַתְהוּ וְהַדָּבָר רוֹפֵף בְּיָדֵי אֶלָּא שֶׁקִּבְּרוּהוּ** (בית הבחירה שם ד"ה יש מי שאומר) **הֶעְתֵּקְנוּהוּ לְהַתָּר. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְלִכְאוֹרָה כְּנָתָתוֹ דְּכֵיוָן דְּבִלְּאוֹ הָכִי מְשַׁלְטֵל מֵאֵר גַּם כֵּן לְקַבְּרוֹ, וְצָרִיךְ עִיּוּן.** וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן שי"א, וּבְחָכְמַת אָדָם כְּלָל ק"ע סָעִיף ד':

א * וְעַל יְדֵי עֵרוּב וְכוּ'. עַיֵּן מַשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ג) מַה שֶּׁכָּתְבְנוּ דְּהָאסּוּר דְּהָאסּוּר רַק מִדְּבְרֵי סוֹפְרִים מְשׁוּם סְבָרָא דְּהוֹאִיל וְאִלּוּ מְקַלְּעֵי אוֹרְחִים וְלָכֵן מֻתָּרִים הֶעָרוּב כֵּן כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּשֵׁם הָרַ"ן (פסחים יד: ד"ה איתמר) וְהוּא כְּדַעַת רַבָּה בִּגְמָרָא פְּסָחִים דָּף (מ"ז) [מ"ו] (ע"ב) וְכֵן הוּא בְּמִלְחָמוֹת (בְּבֵיצָה) [בְּפְסָחִים] (שם) [וּבְמַגֵּן אַבְרָהָם כָּתַב בְּשֵׁם הַמָּאוֹר (שם), וּבְחֶמְדַּ מֹשֶׁה (סק"א) הֶעִיר עָלָיו דְּבָאֱמֶת הַמָּאוֹר כָּתַב כֵּן רַק לְדַעַת הָרִי"ף (שם), אֲבָל הַמִּלְחָמוֹת סוֹבֵר כֵּן] וְכֵן הוּא דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת בְּעֵרוּבִין ל"ח (ע"א ד"ה משום) בְּתִרוּץ קַמָּא דְּמִשְׁעַם זֶה מָתַר לֶאֱפוֹת וּלְבַשֵּׁל וְלֹא חָיְשִׁינַן לַהֲבָנָה דְּאָסוּר מִדְּאוֹרַיְיתָא. וּבְמָקוֹם דְּלֹא שַׁיָּךְ סְבָרָא דְּהוֹאִיל כְּגוֹן סְמוּךְ לְחַשֵּׁכָה כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּפְסָחִים דָּף מ"ו (שם ד"ה רבה) דְּאָסוּר מִדְּאוֹרַיְיתָא, וְהָעִתִּיק דִּבְרֵיהֶם גַּם בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א בְּבֵיצָה (ד: ד"ה הא דאמר) וְכֵן הֵבִיא הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּשֵׁם מָרְדְּכַי (פרק ב סי' תרסח) דְּסָמוּךְ לְחַשֵּׁכָה אָסוּר דְּלֹא שַׁיָּךְ הוֹאִיל וְלֹא מְהַנֵּי עֵרוּב, וְכֵן הוּא בְּהַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי (פ"ו אות א) וּבְסַמַ"ג (לאוין עה) שֶׁדַּעַת כָּל רַבּוֹתָיו הַצָּרְפָתִים דְּמְלָאכוֹת שַׁבָּת אֵין נַעֲשִׂין בְּיוֹם טוֹב וְרַק מִשּׁוּם הוֹאִיל שָׁרֵי וּמִפְּלִיא שְׁמְעִינַן דְּהֵיכָא דְּלֹא שַׁיָּךְ הוֹאִיל אָסוּר מִדְּאוֹרַיְיתָא. וּלְאֵלּוּ הַפּוֹסְקִים אָסוּר מְלָאכָה וַהֲבָנָה אֶחָד דְּבְכָל מְלָאכָה שַׁיָּךְ הֲבָנָה וְכֵן מִבְּאֹר לְהַדְיָא בְּמִלְחָמוֹת. אֲבָל דַּעַת הָרִיצְבָּ"א בְּעֵרוּבִין ל"ח (שם) [וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּרֵי"שׁ בֵּיצָה (ב: ד"ה והיה)] בְּסָתְמָא הוּא רַק שִׁיטַת הָרִיצְבָּ"א וְכֵן בְּסַמַ"ג הָעִתִּיק זֶה רַק כְּדַעַת יָחִיד] דְּאָסוּר הֲבָנָה לֹא שַׁיָּךְ רַק בְּדָבָר חָדָשׁ וְלֹא בְּמְלָאכָת אֲפִיָּה וּבִשּׁוּל דְּהוּא תִּקּוּן בְּעָלְמָא וְלָכֵן מֵהַנֵּי הֶעָרוּב דְּאֵין שַׁיָּךְ בְּאֵלֶּה אִסּוּר הֲבָנָה. [וְאִם נִימָא מִשּׁוּם מְלָאכָה, נִרְאֶה דְּדַעְתּוֹ כְּדַעַת רַב חִסְדָּא (פסחים שם) דְּמְלָאכָת שַׁבָּת נַעֲשִׂין בְּיוֹם טוֹב וְכֵן נִרְאֶה גַּם דַּעַת הָעְשׁוּר (ח"ב דף קמח.) עַיֵּן שָׁם]. וְכֵן כָּתַב הַפְּאֲרִי (טו: ד"ה יו"ט וד"ה ולשיטת) לְחַלֵּק בֵּין הֲבָנָה לִמְלָאכָה אֲבָל דַּעְתּוֹ דְּאִסּוּר מְלָאכָה הַתֵּר רַק מַחֲמַת הוֹאִיל כְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת וּסְמַ"ג וְרַמְבַּ"ן הַנַּ"ל, וְלִדְעָתָם סְמוּךְ לְחַשֵּׁכָה אָסוּר וְכֵן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (שם) וְחֶמְדַּ מֹשֶׁה (שם) וְהַגְּרַ"ז (ס"ח) וְכָתְבוּ דְּמִשּׁוּם זֶה נוֹהֲגִין לְהַקְדִּים לְהִתְפַּלֵּל עַרְבִית בְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְכֵן נִרְאֶה מֵאֵלְיָה רַבָּה (סק"ב) בְּשֵׁם לְבוּשׁ, אָמְנָם נִמְצְאוּ גַּם דַּעַת רִאשׁוֹנִים הַמְקִלִּין בָּזֶה הַיְינוּ הָרַבֵּנוּ אֶפְרַיִם וְהַמְאוֹר שֶׁפְּסְקוּ כְּרִב חִסְדָּא לְגַמְרֵי וּמְלָאכָת שַׁבָּת נַעֲשִׂין בְּיוֹם טוֹב מִדְּאוֹרַיְיתָא וּלְדִידְהוּ אֵין חִלּוּק בֵּין מִבְּעוֹד יוֹם בֵּין סְמוּךְ לְחַשֵּׁכָה, וְכֵן הָרַמְבַּ"ם אַף דְּפָסַק (פ"א הט"ו) כְּרַבָּה דְּהָעוֹשֶׂה מְלָאכָה מִיּוֹם טוֹב לְחֹל אֵינוֹ לוֹקֶה מְשׁוּם הוֹאִיל מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן שַׁבָּת תָּפֵס (פ"ו ה"א) כִּסְבָרַת רַב חִסְדָּא דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא מְלָאכָת שַׁבָּת נַעֲשִׂין בְּיוֹם טוֹב וְרַק מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים [אָסוּר] כְּדֵי שֶׁלֹּא יָקֵלּוּ גַּם מִיּוֹם טוֹב לְחֹל [וּמַשְׁמַע דְּסִבְרָא לֵיהּ דְּאַף מִיּוֹם טוֹב לְחֹל אַף דְּאֵינוֹ לוֹקֶה מִכָּל מָקוֹם אָסוּר] דְּאוֹרַיְיתָא אֵיכָא וְכֵן מַשְׁמַע בִּלְשׁוֹנוֹ עוֹד בַּהֲלָכָה ט' בְּפָרָק א' וּבַהֲלָכָה י"ג שָׁם עַיֵּן שָׁם וּכְבָר נִתְבָּאֵר בָּזֶה בְּחֶמְדַּ מֹשֶׁה (שם)], וְכֵן הֲכִינוּ בְּדַעְתּוֹ הַהֲגָהוֹת (הגה"מ שם) וְהַסַּמַ"ג וְכֵן הוּא גַּם דַּעַת הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה והרמב"ם) בְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם וְכֵן הוּא פְּשִׁטְיוּת דִּבְרָיו וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַחֶמְדַּ מֹשֶׁה וְחוֹלֵק עַל הַמַּגֵּן אַבְרָהָם שֶׁהִסְכִּים דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם לְדַעַת אַחֶרֶת. וְכֵן בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר הָאֲרִיךְ וּמַסְיִק דְּהָרַמְבַּ"ם קַאֵי בְּשִׁיטַת רַב חִסְדָּא דְּצָרְכֵי עֲשִׂיָּן בְּיוֹם טוֹב מִדְּאוֹרַיְיתָא דְּלֹא כְּמַהֲרַשַׁ"ל (יש של שלמה פרק ב סי' ג) וּמַגֵּן אַבְרָהָם, וְטַעְמוֹ מִשּׁוּם דְּפְשִׁטְיוּת דִּבְרֵי רַב אֲשֵׁי מוֹרִין כֵּן דְּקָאָמַר (טו:) כְּדֵי שֶׁיֹּאמְרוּ מִיּוֹם טוֹב לְשַׁבָּת אָסוּר קַל וָחֹמֶר לְחֹל אֶלָּמָא דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא שָׁרֵי לְשַׁבָּת וּכְדַעַת רַב חִסְדָּא וְלֹא מִשּׁוּם הוֹאִיל: [וּכְעַיִן זֶה אִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק יוֹם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְקַבְּרוֹ בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים פִּיּוּטִים וְיַזְמִינוּ עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם עַל כָּל פָּנִים לְקִבּוּרָתוֹ. וְאִם הוּא אָדָם חָשׁוּב שֶׁחַיָּבִים כֻּלָּם לְלַוּוֹתוֹ יוֹצִיאוּהוּ לְאַחַר הַתְּפִלָּה וִילַוּוּהוּ עַד בֵּית הַקְּבָרוֹת וְיַנִּיחוּהוּ שָׁם, (עג) וְיֵלְכוּ לֶאֱכֹל וְאַחַר כָּךְ יִקְבְּרוּהוּ. (עד) וּמִכָּל מָקוֹם אִם הַכֹּל מוּכָן דְּהַיְנוּ הַקֶּבֶר וְהַתַּכְרִיכִין וְאָפְשָׁר לְקִבְרוֹ קֹדֶם אֲכִילָה בְּעִנְיַן שֶׁלֹּא יִמְנְעוּ עַל יְדֵי זֶה מִשְׁמַחַת יוֹם טוֹב עָדִיף טְפֵי לְקִבְרוֹ קֹדֶם אֲכִילָה, דְּבַמִּדְרָשׁ סָמְכוּ עַל קְרָא (ויקרא יט כו) דְּ'לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם' שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל סְעֻדָּה קְבוּעָה קֹדֶם שֶׁנִּקְבַּר הַמֵּת:

א (א) **יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת.** וְאֵין נִפְקָא מִנַּהּ בֵּין יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן (פ) בֵּין יוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גְּלִיּוֹת, דְּאִם חָל יוֹם טוֹב שֵׁנִי בְּעֶרֶב שַׁבָּת גַּם כֵּן אָסוּר לְבַשֵּׁל לְשַׁבָּת אִם לֹא עַל יְדֵי עֵרוּב שֶׁיִּעֲרֹב מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן: **(ב) כַּמָּה קְדֵרוֹת לְיוֹם טוֹב וְאִם הוֹתִיר.** וַאֲפִלּוּ נִתּוֹתֵר (ג) קְדֵרָה שְׁלֵמָה כֻּלָּהּ כֵּיוָן שֶׁמִּתְּחִלָּה חָשַׁב שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְיוֹם טוֹב. וּבְלִבַּד שֶׁלֹּא יַעֲרִים בָּזֶה וְכַמְבֹאָר בְּסָעִיף כ"ד עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּסָעִיף כ"ג וּבְסִימָן תק"ג (ס"א): **(ג) וְעַל יְדֵי עֵרוּב מְבַשֵּׁל בְּתְחִלָּה.** כְּתָבוּ (ג) הַפּוֹסְקִים דְּהָתֵּר הָעֵרוּב הוּא אַף לְמַאן דְּאָמַר (פסחים מו:) דְּמְלָאכוֹת שַׁבָּת אֵין נַעֲשִׂין בְּיוֹם טוֹב מִדְּאוֹרַיְיתָא מִכָּל מָקוֹם מְהַנֵּי הָעֵרוּב, דְּמִכָּל מָקוֹם אֵין כָּאן אֶלָּא אִסּוּר מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא אָמְרִינַן הוֹאִיל וְאִלּוּ מְקַלְּעֵי אוֹרְחִים וְחַזֵּי לֵהּ לְיוֹם טוֹב גּוּפָא, אִם כֵּן אֵין עוֹשֶׂה אִסּוּר בָּזֶה וְרַק מִדְּרַבָּנָן אָסְרוּ, וּבִשְׁבִיל שַׁבָּת שֶׁהוּא שְׁעַת הַדְּחַק הִתִּירוּ עַל יְדֵי עֵרוּב, שֶׁנִּחְשָׁב בָּזֶה כְּאִלּוּ כְּבָר הִתְחִיל לְהָכִין מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב לְשַׁבָּת וְרַק שֶׁגּוֹמֵר בְּיוֹם טוֹב וּכְדִלְקַמָּה בַּהֲגָ"ה. וְכָתְבוּ (ד) הָאַחֲרוֹנִים דְּכִיוָן דְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת יִזָּהֵר לְהַקְדִּים הַכָּנַת מַאֲכָלָיו לְשַׁבָּת בִּכְדֵי שֶׁיִּגְמֹר מְלַאכְתּוֹ בְּעוֹד יוֹם גָּדוֹל, דְּסָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה בִּזְמַן דְּלֹא שַׁיָּךְ לוֹ בְּיוֹם טוֹב גּוּפָא הֲלֹא יֵשׁ כָּאן לְתָא דְּמְלָאכָה דְּאוֹרַיְיתָא. [וְכֵן (ה) יֵשׁ לְזָהֵר בְּהַמַּאֲכָלִים שֶׁמַּטְמִין לְשַׁבָּת שֶׁיְּטַמְּנֵן בִּזְמַן שֶׁאָפְשָׁר שֶׁיִּתְבַּשְּׁלוּ שְׁלִישׁ בְּשׁוּל מִבְּעוֹד יוֹם]. וְכָתְבוּ דְּמִטַּעַם זֶה (ו) נָהֲגוּ לְהַקְדִּים תְּפִלַּת עַרְבִית בְּלֵיל שַׁבָּת כְּשֶׁחָל סָמוּךְ לְיוֹם טוֹב כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַחֵר מְלֶאכֶת בְּשׁוּלוֹ בְּיוֹם טוֹב עַד סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה. וְעַיֵּן בְּאוֹר הַלֵּכָה (ד"ה וע"ע ערוב) א]דִּבְשֶׁעַת הַדְּחַק יֵשׁ לְהָקֵל בְּיוֹם טוֹב שֶׁנִּי שֶׁחָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת אִם נִתְאַחֵר בְּשׁוּלוֹ לְשַׁבָּת עַד סָמוּךְ לְשַׁבָּת, וְאַף בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן אָפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּשָׁעַת הַדְּחַק, וּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְזָהֵר בָּזֶה וּבְכָרְעִי בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁהוּא דְּאוֹרַיְיתָא: **(ד) אֲפִלּוּ סָפֵק חֲשֵׁכָה.** זְמַן סָפֵק חֲשֵׁכָה נִתְבָּאֵר בְּסִימָן רס"א (ס"א) וּמְבֹאָר שָׁם (משנ"ב ס"ק כ, כ"ג, בה"ל ד"ה קודם) דְּכְשֶׁנִּרְאִין שְׁלֹשָׁה כּוֹכָבִים בֵּינוֹנִים הוּא וַדַּאי לַיְלָה. (ז) וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאִם קִבֵּל עָלָיו יוֹם טוֹב בַּאֲמִירַת בָּרְכוּ שׁוּב אֵין יָכוֹל לַעֲרֹב דִּכְקִבְּלַת יוֹם טוֹב נִחְשָׁב הַזְּמַן כְּיוֹם טוֹב וַדַּאי, (ח) וְדַוְקָא בְּקִבְּלַת בָּרְכוּ שֶׁהוּא קִבְּלַת צִבּוּר וְאַף אִם הוּא לֹא אָמַר בָּרְכוּ נִגְרָר אַחַר הַצִּבּוּר כַּמְבֹאָר בְּסִימָן רס"ג סָעִיף י"ב, אֲבָל קִבְּלַת עַצְמוֹ אַף שֶׁקִּבֵּל בְּפִרוּשׁ (ט) אֶפְשָׁר דְּלֹא מְהַנֵּי לְעִנְיַן זֶה וְיָכוֹל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(עג) דְּעַל פִּי הַדְּחַק יֵשׁ לוֹמַר כֵּיוָן שֶׁהַתְּחִילוּ בְּהוֹצָאָתוֹ אֵין עוֹבְרִים בָּזֶה עַל דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ דְּלֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם' כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסִימָן תמ"ג (סק"ב):

(עד) חָכְמַת אָדָם (כלל קע ס"ה), וְעַיֵּן בְּבֵית מֵאִיר:

א (פ) פְּשׁוּט, וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף כ"ב: (ג) מוּכָח מִסָּעִיף כ"ד, בְּלִבַּד שֶׁלֹּא יַעֲרִים: (ג) רַ"ן (פסחים יד: ד"ה איתמר) וְרַמְבַּ"ן (שם טו.) וּסְמַ"ג (לאוין עה) וְעוֹד הַרְבֵּה פּוֹסְקִים וְכֵן הֶעְתִּיקוּ הָאַחֲרוֹנִים: (ד) מַגֵּן אַבְרָהָם (ריש הסימן) וְחֶמְדַּ מֹשֶׁה (סק"א) וְהַגְּרַ"ז (ס"ח): (ה) פְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סי' רנו סק"א, ורנט סק"ג): (ו) וְכֵן נִרְאֶה מֵאֵלְיָה רַבָּה (סק"ב) שֶׁהֶעְתִּיק מִלְּבוּשׁ: (ז) מַגֵּן אַבְרָהָם (סק"א) וְאֵלְיָה רַבָּה (סק"ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּטַ"ז

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"ח) כתב שאם אין שהות ביום ליהנות ממלאכתו הרי יש כאן איסור תורה בעשיית מלאכה זו, ואין עירוב תבשילין שתקנו חכמים מועיל כלום להתיר איסור תורה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah